

Natur & Miljø

UTGITT AV NATURVERNFORBUNDET

Norge verner mindre enn Brasil

side 6

Ny oljesølsøknad neste år

side 11

Berntsen preiket seg til G-

side 2-3

Fransk atomindustri i grøfta

side 5

Felleskampanjen jobber for charter

side 8

– Norge bør investere i Polen

Norge bør umiddelbart inngå en bilateral klimaavtale med Polen, samtidig som myndighetene må gjennomføre stabiliseringsmålsetningen innenfor egne grenser, krever Naturvernforbundet.

GUNNAR BOLSTAD

De pågående klimaforhandlingene vil bli en langdryg affære, og lite tyder på at man får en effektiv klimakonvensjon på bordet i 1992. Kanskje kan resten av dette tiåret gå med før man kan oppnå en reell avtale. Regionale avtaler, som bør utvikles parallelt, er også en tidkrevende prosess.

– Verden har ikke råd til å vente på iverksettelse av slike avtaler. Mens prosessen kryper sakte videre, bør Norge og andre industriland prøve ut ulike former for virkemidler. Et mulig alternativ er bilaterale investeringer eller støttetiltak i østeuropeiske land, for eksempel Polen. En slik avtale kan bli en viktig «case-study» i de globale forhandlingene, sier fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet.

– Det er et opplagt poeng at vi kan oppnå større klimagassreduksjoner ved å investere penger i østeuropeiske land. Dette er et kjernepunkt i regjeringens budskap om klimapolitikk. Vårt krav er at man umiddelbart iverksetter slike investeringer på bilateralt plan, uten å vente på internasjonale avtaler.

Vårt inntrykk er at mange land, inkludert Norge, bruker

disse prosessene som et alibi for ikke å gjøre noe. Det er ingen grunn for Norge til å vente med slike tiltak.

Gir ikke ved dørene

Killingland akter likevel ikke å gi ved dørene overfor norske politikere.

– Det er en klar tendens til at norske politikere nå snakker mer og mer om regional kostnadseffektivitet og stadig mindre om nasjonale målsetninger. Vi akter imidlertid ikke å la kostnadseffektivitet bli en sovepute for Norge, sier Killingland, som er bekymret for den norske klimapolitikken:

– Hver gang myndighetene forsikrer at den norske CO₂-målsetningen ligger fast, fortsetter de i samme åndedrag med å snakke om behovet for industriutbygging og arbeidsplasser. På den måten sår de tvil om den norske linjen.

Vi må ikke miste av syne at de globale utslippene av CO₂ og andre klimagasser må reduseres med over 60 prosent. I landene, også Norge, må redusere med opptil 80 prosent. Vi kan like godt sette i gang en prosess med sikte på å redusere utslippene vesentlig. Det vil være en bjørnetjeneste mot norsk økonomi å droppe stabiliseringsmålsetningen. Før eller senere får vi internasjonale

krav om reduksjoner rettet mot oss, og da bør vi ha lagt et grunnlag.

Fire grunner

Killingland mener det er fire gode grunner til at Norge på egen hånd må stabilisere eller redusere sine utslipp:

Norsk økonomi er tjent med å være tidlig ute med tiltak mot drivhuseffekten. Det gir oss muligheten til å utvikle og eventuelt eksportere ny teknologi. Det er viktig å være oppmerksom på at flere andre land, særlig i EF-området, allerede har kommet langt med en plan for miljøavgifter. Norge har derfor lite å frykte ved å innføre «ensidige tiltak».

Reduksjoner av CO₂-utslipp vil gi positive effekter på andre typer utslipp som gir betydelige lokale miljøskader.

Det vil tjene norsk troverdighet overfor utlandet, ikke minst i forhandlinger om SO₂/NOx-utslipp på kontinentet, der vi har alt å vinne på andre lands samarbeidsvilje.

Norge har også et moralsk ansvar for framdriften i klimaforhandlingene. Jo flere land som innfører såkalte ensidige tiltak, jo lettere blir det å få gjennomslag for et helhetlig system innenfor en klimakonvensjon på lengre sikt.

NATUR OG MILJØ BULLETIN

UTGITT AV NATURVERNFORBUNDET

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grønnerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as
Annonser: NMR, (02) 61 62 10
Prod.: GPG Sats & Trykk as, Oslo

Ta tømmene, Thorbjørn!

Thorbjørn Berntsen kunne når som helst gått opp til muntlig eksamen i astrofysikk uten forutgående kunnskaper og bestått med glans. Vet-for-mye Berntsen sjarmerer folk. På sitt beste vekker han til og med engasjement.

Men han burde bruke evnene sine bedre. Standpunkt karakteren som Naturvernforbundet ga ham i forrige uke var lite imponerende. Det var utelukkende ministerens joviale kjeftament som skaffet ham opprykket til G minus.

For Berntsen hadde utnyttet tiden før «eksamen» dårlig. Enkle oppgaver som økt barskogsvern, stopp i atomkraftforskningen og utsettelse av E18 gjennom Vestfold bommet han stygt på. I stedet stilte han opp med «melding hjemmefra» med bortforklaringer på hvorfor han ikke hadde gjort leksene. På oppgaven «Klorbruk i papirindustrien» (Riktig svar: Tidspunkt for utfasing), kom han først på fasitsvaret langt ut i den muntlige eksaminasjonen – og berget seg i land på det.

Berntsen er en av de politikerne som burde evne å sette en dagsorden med klare målsetninger – og følge den. I stedet hengir han seg til bekymrede talemåter om hvor vanskelig det er å drive miljøpolitikk.

– Hvordan skal vi forklare folk at vi ikke kan bruke norsk gass til industriformål i Norge, spør han ut i luften.

Dersom han har tenkt å bevare troverdigheten som miljøvernminister, bør han innse at han selv har et ansvar for å skaffe seg svaret.

– Det er ikke så greit å verne barskog, fordi det er så dyrt, klager han.

Vi skulle like å se hissiggroppen Jose Lutzenberger, miljøvernminister i Brasil, dersom han fikk høre kollega Berntsens uttalelse. Med hvilken rett kan Norge kreve større vernearealer i Brasil – og endatil være skamløse nok til å bruke dette som en bremsekloss i en langtrukket forhandlingsprosess om en klimakonvensjon?

Og atomkraftreaktoren i Halden? – Mnjaa, sier Berntsen. – Her trenger vi nok litt nådetid.

Etter flere års retorisk jubalong har miljøpolitikken kommet inn i en avgjørende fase. Planer for tiltak er under utarbeidelse. Samtidig kommer erkennelsen av at vi står overfor tøffe omlegninger. Industrien har kastet fåreklærne og kjemper for fabrikkpipene sine.

I en slik situasjon kreves det en fast ledelse. Berntsen og sjefen hans (var det ikke hun som ledet en FN-kommisjon?) må sette mål og slåss for dem. Kunne denne regjeringen sette like mye inn på å skape entusiasme for miljøpolitikk som de gjør når det gjelder EØS, ville vi kommet et stykke på vei.

Miljø-karakterbok

Da AP-regjeringen tiltrådte i høst satte Naturvernforbundet opp 12 punkter som det var rimelig at regjeringen gjennomførte i løpet av sine første tre måneder. Naturvernforbundet har vurdert innsatsen, og gitt karakter for hvert av punktene:

ANDERS GJESVIK

1. Gasskraftverk

Si nei til å bygge gasskraftverk, og i stedet eksportere gassen fra Haldenbanken til kontinentet.

Regjeringen har utsatt saken ett år. Et foreløpig vedtak i miljøets favør. G

2. Naturarven

Prioritere arbeidet med å redde norsk naturarv. Heve omfanget av barskogvernet fra 250 kvadratmeter via 400 til det faglig forsvarlige 700 kvadratmeter. Verne vassdragene Breheimen/ Stryn og Lomsdalen. Fjerne nødvergeparagrafen for ulv.

Regjeringen gikk i mot alle faglige instanser og endog Arbeiderpartiets miljøutvalg, og halverte omfanget av vernet barskog. De andre vernetiltakene er ikke gjennomført. G

3. CO₂-avgift

Utvide «bensin-avgiften» til å omfatte alle CO₂-utslipp på oljeplattformer, fra fly- og båttrafikk, og legge fram en opptrapningsplan for en konsekvent CO₂-avgift.

Regjeringen lar avgiften omfatte plattformene, og fasthol-

der prinsippet om at den skal gjelde alle CO₂-utslipp. Men framdriften av avgift for fly, båter og industri er uklar. Dette må konkretiseres ved oppfølgingen av Miljøavgiftsutvalget og Klimautredningen. M

4. Samferdsel

Opprette et trafikkdirektorat som samordner en sterk satsing på kollektivtrafikk. Øremerke økte bevilgninger til kollektivtrafikk, gang- og sykkelveier i de 10 største byene. Utsette investering i større veiprosjekter som E18 i Vestfold inntil Norsk Vei- og Veitrafikkplan er revidert.

Regjeringen økte midlene til veianlegg og har ikke gitt signaler om å revidere Veitrafikkplanen til tross for at bilismen har avtatt markert det siste året. Regjeringen har foreslått at et eget trafikkdirektorat blir vurdert, men forslaget ble avvist av Stortinget. Men det er etablert en miljøavdeling i Samferdselsdepartementet. Regjeringen har bevilget 200 millioner kroner til kollektivtrafikken i de fire største byene. Ng

AKERSELVA MOT ÅR 2000

er et samarbeidsprosjekt mellom Faglig Union For Akerselva (FUFA), Norges Naturvernforbund, Østskanten/Sentrum og Foss Natur og Ungdom, og Miljøforeningen Akerselvas Venner (MAV).

Prosjektet har som formål å bevare og videreutvikle et godt, variert og livskraftig miljø i Akerselvas nærrområde, slik at Akerselv-området blir et godt sted for rekreasjon, arbeid og beboere.

Vi søker nå **PROSJEKTLEDER** i halv stilling for snarlig tiltrædelse.

Vi søker en engasjert, utadvendt person med organisasjonserfaring og kjennskap til både miljøvern og industri. Gode samarbeidsevner og selvstendighet kreves. Lokalkjennskap er en fordel.

Lønn etter avtale.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til Sigurd Sander, tlf. (02) 89 50 85 eller Einar Langli, tlf. (02) 89 53 60.

Skriftlig søknad vedlagt vitnemål og attester sendes innen 27. februar til: Akerselva mot år 2000, Postboks 3201 Sagene, 0405 Oslo 4.

for Regjeringen

5. Sysselsetting og miljø

Lage en plan om å bruke kilde-sortering av avfall og gjenbruk som sysselsettningstiltak.

Det er ikke grunnlag for å gi karakter på dette punktet. Regjeringen har arbeidet tilfredsstillende med å vurdere avfallshåndtering som sysselsettningstiltak, men det er for tidlig å vurdere konkrete resultater.

6. Havfiske

Stoppe planene om å innføre omsettelige kvoter i fiskeriene. Trekke tilbake statsstøtten til fjernfiske i fremmede farvann, og i stedet satse på kystfiske i ord-Norge.

Regjeringen fortsetter å støtte trålere som driver fjernfiske i fremmede farvann. Det ble sagt mye fint om nordnorske kystfiskere da loddekvoten ble fordoblet, men de fikk bare en liten brøkdel av kvoten. Regjeringen vil drøfte omsettelige kvoter i en stortingsmelding som blir lagt fram til høsten. Ng

7. GATT

Utrede de konsekvenser GATT-forhandlingene har for en bærekraftig utvikling, før Norge eventuelt undertegner en avtale.

Norge har sammen med flere EFTA-land foreslått å gjennomføre GATTs miljøgruppe, som har ligget nede i flere år. Ålet er å vurdere miljøvirk-

ningene av handelspolitikken. G

8. Klor og papir

Erklære at klorbruken i papirindustrien skal vekke. Tidfeste gjennomføringen av en utfasingsplan.

Regjeringen hadde opprinnelig fått karakteren Ng på dette punktet. Men karakteren ble satt opp til G fordi miljøvernministeren ved framleggelsen av karakterboka lovet en full utfasing av klor i papirindustrien, samt å legge fram en utfasingsplan innen 1.april. G

9. Atomavfall på Kola

Tydelig og aktivt gå i mot prøvesprengninger i både øst og vest. Be om full inspeksjonsrett overfor atomkraftverk og lagring av atomavfall på Kola, og kreve at anleggene tilfredsstiller vestlige sikkerhetskrav.

Overvåkningsarbeidet for radioaktiv forurensning fra Sovjet er godt i gang. Men regjeringen har ikke kommet med konkrete utspill om inspeksjonsrett, verken overfor Sovjet eller internasjonale konvensjoner. G

10. Genteknologi

Samle forvaltningen av genteknologien i Miljøverndepartementet. Lovfeste prinsippet om «føre var» som en skranke mot å sette levende genmanipulerte

organismer ut i naturen.

Det er ikke grunnlag for å sette karakter fordi de viktigste forholdene på området er uavklart. Men det er bra at Regjeringen har valgt å lage en tillegsmelding om bioteknologi for å holde tempoet i utarbeidelse av regler. Det er viktig at det ikke blir mulig å ta patent på ressurser som tilhører oss alle.

11. Atomkraftforskning

Ikke bevilge penger til en ny 3-årig internasjonal avtale for atomkraftforskning ved Haldenreaktoren, og i stedet tredoble forskningsinnsatsen neste år på fornybare energikilder og ENØK.

Regjeringen fortsetter å bruke mer penger på atomkraftrelatert forskning ved Haldenreaktoren enn den samlede forskning på fornybare energikilder. I forhold til problemet er innsatsen på miljøvennlige alternativer pinlig liten. Lg

12. Antarktis

Støtte planen om Antarktis som en naturpark og være pådriver i internasjonale forhandlinger for en slik løsning.

Regjeringen har ikke klart støttet planen om å la hele Sydpolområdet bli verdens felles naturpark. Men den norske delegasjonen utmerket seg i arbeidet med å styrke miljøvernreglene for Antarktis på en internasjonal konferanse i Chile nylig. G

Takk for støtten!

BARWILL AGENCIES A/S

Postboks 1871, Vik
0124 Oslo 1.
Tlf. (02) 48 30 30

Pappersgruppen

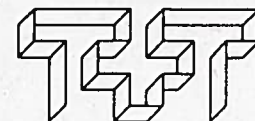
Postboks 4207, Torshov, 0401 Oslo 4
Tlf. (02) 71 01 71

ØSTFOLD
FYLKESKOMMUNE

TH. MARTINSEN
SØLVVAREFABRIKK TØNSBERG

Niels Torp a.s.
arkitekter MNAL

JOTUN CORRO COAT

RAUFOSS A/S

Berntsen pratet seg til G-

Naturvernforbundets miljø-karakterbok for Regjeringen har satt flere saker på den politiske dagsorden. På pressekonferansen der karakterboka ble lagt fram lovet miljøvernministeren innsats mot klor og for nasjonalparker. Samlekarakteren steg da fra Ng+ til G-.

ANDERS GJESVIK

Naturvernforbundet laget ved regjeringens tiltrædelse 12 punkter for tiltak som lett kunne gjennomføres i løpet av tre måneder. I forrige uke ble karakterboka lagt fram med samlekarakteren Ng+. Miljøvernministeren var tilstede, og klarte å prate seg opp til G-. Han lovet å fase ut klorbruken i papirindu-

strien, og legge fram en utfasingsplan innen 1.april. Berntsen sa også at Nasjonalparkplanen som har ligget i en skuff i årevis, skal fremmes som stortingsmelding før sommeren. Generalsekretær Dag Hareide i Naturvernforbundet hevet på grunnlag av disse to løftene samlekarakteren fra Ng+ til G-.

– Vi lagde karakterboka for å

få oppmerksomhet om Regjeringens miljøprofil, men det viser seg at den har virket politisk. Karakterboka har satt flere saker på den politiske dagsorden, som jeg tviler på at ville kommet dit uten. Det er verdt å legge merke til at Berntsen ydmykt aksepterte karakteren Lg på punktet atomforskning. Nå får vi satse på at innrømmelsen fører til handling, sier Hareide.

Skum kan erstatte halon

Et nylig avsluttet forsøk viser at skum effektivt kan erstatte halon som brannslukningsmiddel. Dette kan være et bidrag til å fase ut halon fra internasjonal skipsfart.

Halon er en gass som er ekstremt skadelig for ozonlaget, men gassen er vanlig brukt som brannslukningsmiddel ombord på skip. Sjøforsvarets forsyningskommando har gjennomført grundige forsøk som viser at skum er en fullverdig erstatning for halon. Forsøkene omfatter små og mellomstore skip. Norske myndigheter vil legge fram resultatene i den internasjonale skipsfartorganisasjonen IMO. IMO går inn for å fase ut halon innen år 2000, og har foreslått et forbud mot halon i nye brannslukningsanlegg fra 1992. Resultatene blir også vurdert av Det norske Veritas, med tanke på å endre reglene for brannslukningsutstyr på skip.

Ny giv for fornybare energikilder

– Det skjer en masse interessante ting nå, sier en opprømt Harald Røstvik, som nylig kom tilbake fra et firedagers møte i Roma. Røstvik er primus motor i den norske solenergiforeningen og dessuten en drivkraft i Forum for fornybar energi.

ODDVAR LIND

– Italia satser nå enormt på fornybar energi. Minst 5.000 ingeniører og forskere skal overføres fra atomkraftindustrien til nye fornybare energikilder, ENØK og ulike miljøtiltak. Det er et resultat av folkeavstemningen om atomkraft som satte en definitiv stopper for denne industrien. Det produseres i dag ikke en eneste kilowattime fra italienske reaktorer.

Italia er spesielt avhengig av oljeimporten fra Midt-Østen og rammes hardt av prisøkningen på oljeprodukter. Det ligger derfor i sakens natur at oljeforbruket må vesentlig ned, og settes det inn betydelige midler. I alt fem milliarder kroner årlig skal overføres fra atomkraftsektoren til nye fornybare energikilder og ulike

enøk-tiltak, understreker Røstvik.

– Den italienske nasjonalforsamlingen bestemte i fjor høst at landets energiverk skal kjøpe fornybar energi til 88 øre pr. kWh, også fra private foretak. Det vil stimulere investeringene i sol, vindkraft og andre fornybare energikilder. Den vesttyske forbundsdagen vedtok samtidig at fornybar energi skal kjøpes for 72 øre/kWh.

Dette er eksempler som viser hvilken vei det går. Andre land vil følge etter, også u-landene, som rammes særlig hardt. Vi opplever nå den tredje oljekrisen og vi må regne med stadig nye skatter og avgifter på fossilt brensel. Samtidig er teknologien som brukes til fornybare energikilder, blitt vesentlig bedre og billigere.

Stort potensiale

– Det er et stort potensiale

også i Norge. I NVEs rapport til Olje- og energidepartementet (E2-1990) går det fram at en vesentlig økt satsing på sol, vind, bølge og bioenergi kan gi en dekning på 20 tWh fra disse energikildene i år 2000. Det kan skje innenfor rammen av 50 øre/kWh. Disse tallene har vi brukt i vår henvendelse i Stortinget og de politiske partiene, og flere partier har reagert positivt.

Vi har også vist til Energi-prognoseutvalgets tall som slår fast at det stasjonære oljeforbruket i Norge, som i 1988 utgjorde 17 tWh, vil kunne øke til 24 tWh i år 2000. Ifølge SFTs klimagassregnskap utgjorde 17 tWh 19 prosent av CO₂-utslippene i Norge. Disse kan vi altså erstatte med nye fornybare energikilder, sier Røstvik.

Frankrikes atomindustri i vansker

Frankrikes el-industri har vært et utstillingsvindu for atomkraft. Nå er den i alvorlige vanskeligheter.

RAGNHILD SVED

Mens utbyggingen av atomkraft i USA og Storbritannia er bremsert av kraftig motstand i opinionen, har Frankrike fortsatt å bygge reaktorer over hele landet. Reaktorene dekker nå 75 prosent av landets el-forbruk, mot 19 prosent i USA og 28 prosent i Japan. Denne satsingen har Frankrike og atomkraftindustrien selv sett på som et gullkantet papir, blant annet fordi industrien har fått strøm til svært lave priser. I EF er det bare dansk industri som betaler mindre, skriver The Economist.

Nå viser medaljens bakside seg. Frankrike har i likhet med Norge bygd ut mer kraft enn det er etterspørsel etter, og har et el-overskudd på 15 prosent. Dette overskuddet prøver man nå desperat å selge til storforbrukere i Frankrike eller til andre land. Blant annet er det drevet dumpingsalg, noe EF-kommisjonen har påtalt. Hele atomindustrien er dessuten nedsyldt i gjeld, og ville vært bankerott dersom det hadde vært snakk om et privat firma.

I tillegg er energiøkonomisering og gasskraftverk nå i ferd med å true atomkraftens stilling.

Avfall

Problemene med avfallslagring er heller ikke løst, og sikkerheten blir stadig dårligere. Et annet problem er at Frankrike har satset på en eneste standard reaktortype. Det har gitt rask utbygging og lave el-priser. Men det betyr også at samtlige reaktorer må stenges dersom det oppdages systemfeil i en av dem, med mindre man tar sjansen på å spille russisk rulett. Dette vil få alvorlige konsekvenser for el-forsyningen, et paradoks ettersom motivet for Frankrikes sterke satsing på atomkraft var å gjøre seg mindre avhengig av olje.

«Bærekraftig utvikling skapes med viten»

NAVF

Norges allmennvitenskapelige forskningsråd
Sandakervn. 99, 0483 Oslo 4
Telefon (02) 15 70 12

Obs!
OSLO

BOKS 38 ØKERN, 0508 OSLO 5

Bergans
OF NORWAY

Bergans Sport a/s, Øvre Eikervei 92
Box 4164, 3002 Drammen • Norway
Tlf. (03) 82 60 10.

Landbruksforlaget

PB 3647 Gamlebyen,
0135 Oslo 1
tlf. 02-68 81 50

Norsk institutt for skogforskning
Norwegian Forest Research Institute

Norsk institutt for skogforskning (NISK) har kartlagt de biologiske og tekniske vilkår for skogproduksjon i Norge i 75 år.

Starten var Vestlandsskogen og planting av nye treslag der. Siden er det blitt forskning for å bygge opp og utnytte skogressursene til glede for hele samfunnet. Men idag driver NISK også omfattende forskning for å kunne gi sikre holdepunkter for de farer som truer våre skoger.

- NISK har 20 års erfaring i forskning på virkning av sur nedbør på skogen
- NISK har gjennomført forskningsprogrammer på virkning av andre stressfaktorer på skogen.
- NISK har satt igang forskning på skogøkologi og flersidig skogbruk.
- NISK starter nå forskning på virkninger av klimændring og drivhuseffekt på skog i Norge.

NISK utgir sine forskningsresultater i tidsskriftartikler, egne publikasjoner og foredrag. Vi arrangerer konferanser, informasjonsmøter og seminarer, hvor vi møter våre målgrupper. Målgruppene er skogbruk, miljøvern og almenhet.

Norsk institutt for skogforskning
Postboks 61, 1432 Ås–NLH.
Tlf. (09) 94 90 00

Nesten-ulykke i Japan

En større atomkraftulykke var nær ved å inntreffe i Japan i forrige uke. Omstendighetene omkring nesten-ulykken minnet om ulykken ved Three Mile Island i Harrisburg i 1979, skriver Dagens Nyheter.

Denne gangen virket sikkerhetssystemet ved atomkraftverket, men nesten-ulykken kan likevel komme til å skape store problemer for den japanske regjeringen. Allerede i dag henter Japan en firedel av energiforsyningen fra atomkraft. Innen år 2010 er det meningen å bygge ut 40 nye atomkraftverk, mer enn en fordobling i forhold til i dag.

Opinionens motstand mot utbyggingsplanene er voksende og myndighetene har hatt store problemer med lokaliseringsspørsmålene.

Kyoto

Nesten-ulykken i forrige uke inntraff i et 19 år gammelt kraftverk i nærheten av storbyene Kyoto og Osaka. Radioaktivitet lekket mellom de to systemene i reaktoren. Dersom sikkerhetssystemet ikke hadde fungert, kunne det ha ført til en full kjernedensmelting.

Forut for nesten-ulykken hadde man oppdagat sprekker i rørene, ifølge eksperter som er sitert i japanske medier.

STANCE
MUNDALEN KALKFABRIK AS

Gillette
The Best a Man Can Get

Metallurgisk Industris Landsforening
Federation of Norwegian Metallurgical Industries

Postsparebanken

PETERSON A/S

LILLEHAMMER
KOMMUNE

Takk for støtten!

MERCURI
Libro
FORLAG A.S.
Postboks 110 Høland, 0513 Oslo 3

OSLO LYSVERKER

asplan

Asplan Østlandet a.s.
Leif Thomsen Plann 6
Postboks 25
1301 SANDVIKA
Telefon 02 54 33 50
Telefax 02 51 80 28

Toten Sparebank

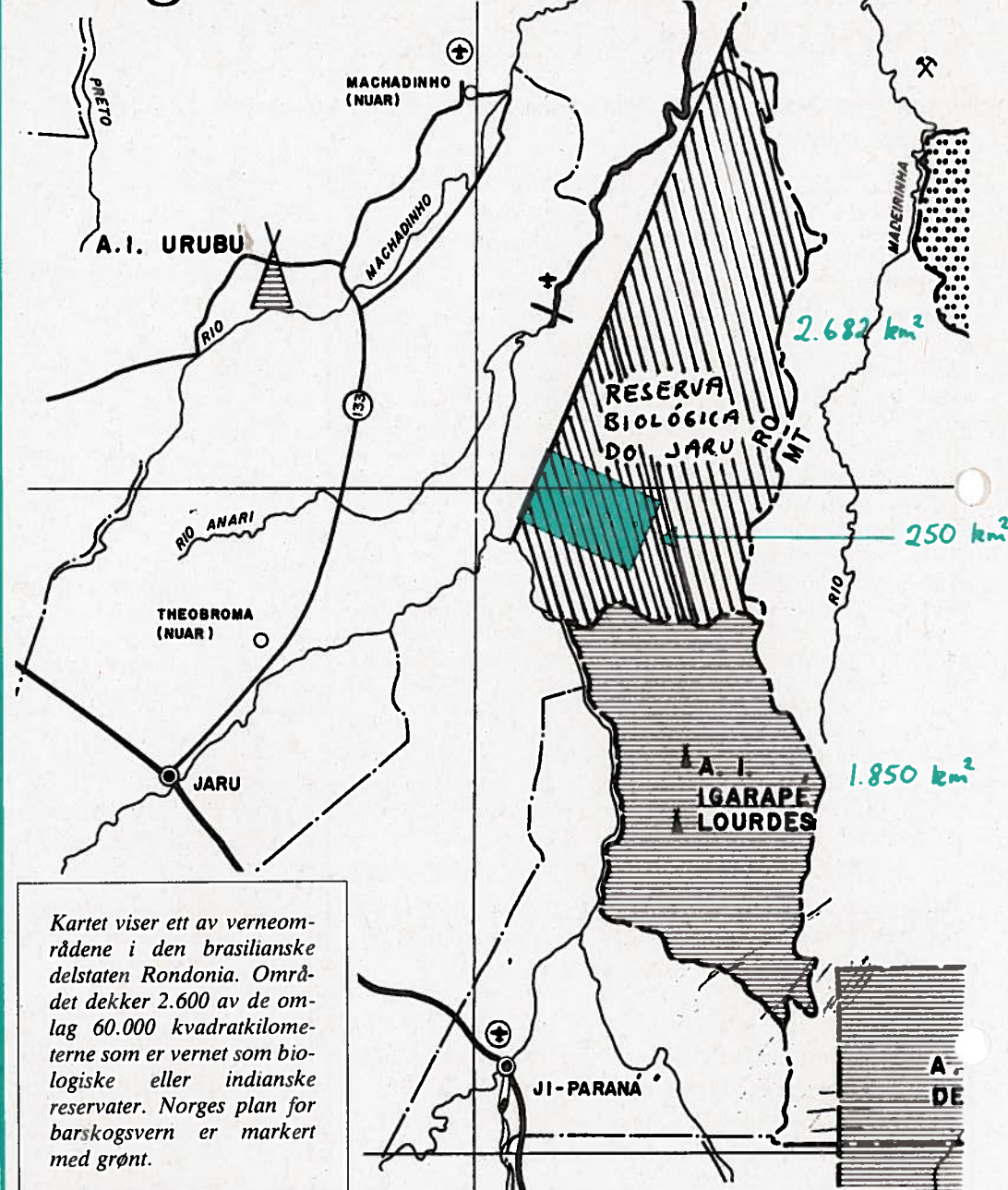
J.O. ODEJELL

NORD-SALTEN
KRAFTLAG A/S

 postmuseet
Tollbu gata 17 Oslo
Tlf: 02/40 80 61

Jenssen & Borkenhagen/BBDO
Registrert Reklamebyrå
Akersgt. 8 - 0128 Oslo 1
Tlf. 11 21 05

Norge verre enn Brasil

Kartet viser ett av verneområdene i den brasilianske delstaten Rondonia. Området dekker 2.600 av de omlag 60.000 kvadratkilometerne som er vernet som biologiske eller indianske reservater. Norges plan for barskogsvern er markert med grønt.

– Dersom man ønsker å beskytte naturen, vil det alltid gå på bekostning av andre interesser. Slik er det selvsagt også i Brasil. Likevel ligger brasilianerne milevis foran Norge når det gjelder vern av naturområder, sier Lars Løvold, som er daglig leder i Regnskogsfondet.

GUNNAR BOLSTAD

Bare i delstaten Rondonia har man vernet 25 prosent av det totale arealet. I alt har delstaten vernet 60.000 kvadratkilometer skog, på tross av at Rondonias totalareal bare er to tredeler av Norges størrelse.

– På bakgrunn av de verne-

kravene som verden rettmessig stiller til Brasil, synes jeg den norske barskogsdebatten er uhyre pinlig. Når vi verner under en halv prosent av arealet, er det for galt når politikere hevder at de har strukket seg langt.

Hver gang et område skal vernes som biologisk eller indiansk reservat, er det selvsagt

sterk motstand fra ulike interessegrupper i Brasil, akkurat slik skogeierne i Norge motsetter seg barskogsvern. Da må sentrale myndigheter stå for et overordnet og langsiktig perspektiv. I Norge har myndighetene sviktet sin oppgave når det gjelder vern av en av våre viktigste naturtyper, sier Løvold.

Miljøavgiftene vil virke

Begrenset bruk av miljøavgifter vil ha en effekt på fremtidens biltrafikk. Det fremkommer av en delrapport Transportøkonomisk Institutt (TØI) har laget for den interdepartementale klimagruppen.

Internasjonale CO₂-avgifter vil fremskynde utviklingen av «renere» bilmotorer. Teknologisk utvikling er det viktigste bidraget til å redusere transportsektorens klimagassutslipp, heter det i TØIs ferske undersøkelse. Med en gradvis økning av CO₂-avgiften til 2.30 1985-kr i år 2025, vil biltrafikken stige med rundt 60 prosent i denne perioden, mot 85 prosent uten innføring av en slik avgift.

– Dette viser at prisen på bruk av bil må være høyere, og at CO₂-avgifter alene ikke er nok for å redusere biltrafikken tilstrekkelig, uttaler Naturvernforbundets samferdselskonsulent Sveinung Oftedal.

– Man kan videre vurdere verdien av en slik rapport når den forutsetter lav konkurranseevne på kollektivtransport, ikke tar hensyn til effekter av transportplanarbeidet og forutsetter fortsatt stor vegutbygging. Politisk er det signalisert en vilje til samferdselpolitiske veivalg som også vil velte TØIs forutsetninger, fortsetter Oftedal.

TØIs Harald Thune Larsen er enig.

– Rapporten viser kun hva samferdselsektoren kan oppnå ved innføring av av generelle CO₂-avgifter av den beskrevne størrelsen.

Han opplyser videre at de nå

vil plassere konsekvensene av en utbygging av jernbanen til et høyhastighetsnett inn i dette bildet.

– Dette er positivt, sier Oftedal som poengterer at delrapporter som dette må settes inn i en større sammenheng om de skal ha en stor verdi som beslutningsgrunnlag.

TØIs vekstprognoser må ikke bli premissleverandør for fremtidens trafikkplanlegging, mener Naturvernforbundet. Har man for eksempel regnet ut hvor mye hver nordmann må sitte i en bil om biltrafikken øker med 85 prosent?

Avgiftsstrid i Danmark

Også i Danmark strides man om CO₂-avgiftene. Den borgerlige regjeringen går sterkt ut mot et forslag om en slik avgift. Sosialdemokratene og Radikale Venstre står bak forslaget. Dersom også Sosialistisk Folkeparti støtter forslaget, får det flertall i Folketinget.

Talsmenn for de to regjeringspartiene, Venstre og Det konservative folkeparti, karakteriserer den foreslåtte CO₂-avgiften som en skjult skatteforhøyelse og mener at avgiften vil undergrave næringslivets konkurranseevne.

– Kanskje kan en CO₂-avgift kan være riktig, men forslaget hører hjemme i EF-regi, ikke i en rent dansk sammenheng.

sier Venstres næringspolitiske talskvinne, Pia Larsen til Information.

Flemming Hansen fra de konservative karakteriserer forslaget som «barokt». Han hevder likevel at partiet hans er villig til å innføre miljøavgifter overfor næringslivet, men bare dersom avgiftene utformes «fornuftig». Betingelsen er at avgiftene utelukkende utfor-

mes av hensyn til miljøet og at de ikke virker konkurransevridende.

Forslaget fra Sosialdemokratene og Radikale Venstre innebærer en ekstraintekt for staten på 1,1 milliarder danske kroner årlig. Til gjengjeld skal det avsettes 550 millioner til omlegging av energipolitikk.

Nye forslag i Sverige

Bensinslukende biler blir ilagt en ekstra omsetningsskatt og det blir større forskjeller mellom blyfri og blyholdig bensin. Det er to av hovedpunktene i

den svenske regjeringens miljøproposisjon, skriver Dagens Nyheter.

På de verste bensinslukerne kan miljøomsetningsavgiften

komme opp i 20.000 kroner. Forøvrig vil regjeringen investere nærmere 500 millioner kroner for å begrense miljøeffektene fra biltrafikken.

Takk for støtten!

SAGA
PETROLEUM

BRUK
MILJØ
PAPIR
 miljø/jinss

A/S HAV
Helmer Staubo & Co

WaMo Teknisk Kjemisk A/S
Strandgt. 207, 5004 Bergen

A/S J. LUDWIG MOWINCKELS REDERI
BRANDSEKUR I BERGEN • FRISSKIPSPROTEKOLLETT • NUTRITIONARY NUTRITION
TELEFON 20 52 11 00 • TELEFAX 42288 4000 • TELEGRAM 90 5 32 30 75

STAVANGER STAAL AS

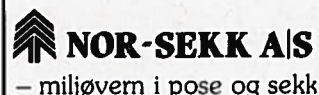
 KEMPPE
Sveisemaskiner

A/S SMISTÅL

Alliance Renholdservice A/S

KRONOS TITAN A/S
FREDRIKSTAD

Felleskampanjen vil ha charter

Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling satser sterkt på å få vedtatt et charter om miljørettigheter i ECE-regionen i 1992. En europeisk ekspertgruppe har utarbeidet et utkast til charteret.

GUNNAR BOLSTAD

Charteret skal sikre at alle får adgang til miljøinformasjon, og gjøre det mulig for enhver å delta på en meningsfull måte i beslutningsprosessen for miljø-saker. Individuelt gis også utstrakte rettigheter når det gjelder å motta informasjon om kilder til ulykker, beredskapsplaner og miljøstatusrapporter. Myndighetene må sørge for at informasjonsplikten overholdes.

Et punkt som vil bli særlig omstridt er retten til å reise sak og få erstatning ved miljø- og helseskader. Denne retten skal ikke bare begrenses til nasjonale forhold, men også gjelde i forhold til utenlandske kilder til miljøskader. Myndighetene

skal dessuten ta hensyn til skader som kan oppstå i andre land når de gir tillatelse til virksomhet innenfor egne landegrenser.

Norsk lovverk

– Vi vil at charteret skal bli adoptert av ECE (FNs økonomiske kommisjon for Europa, USA og Canada) innen våren 1992. Charterets rettigheter og plikter må nedfelles i norsk lovverk nå. Norge har tross alt vært en pådriver for å få charteret på banen internasjonalt. Det forplikter, sier Elin Enge i Felleskampanjen. Hun arbeider også for at frivillige organisasjoner (NGO'er) utarbeider og fremmer et eget globalt NGO-charter om miljørettigheter før den internasjonale UNCED-konferansen i Brasil i juni 1992 og at man gjennom dette arbeidet får bevisstgjort mennesker verden over om deres rettigheter og plikt til å være aktivt medvirkende i å skape bærekraftige samfunn.

Grunnlag for press

Peter Johan Schei, sjef for Di-

rektoratet for naturforvaltning, har vært Norges representant i ekspertgruppa sammen med presidenten i den internasjonale domstol for menneskerettigheter, Rolv Ryssdal.

– Charteret vil få stor betydning som et grunnlag for press i land der man ikke har mulighet til informasjon og deltakelse. Hemmeligholdelse av informasjon er det vanligste maktmiddel som industri og statlige organisasjoner benytter, sier Schei.

– Charteret vil bety mye som et menneskerettsgrunnlag, men ikke minst vil det ha betydning gjennom prosessen for et vedtak. Går det riktig bra, kan charteret bli et folkerettslig grunnlag som kan gi basis for domstolsavgjørelser, sier Schei, som ikke legger skjul på at dokumentet er omstridt.

– Bare charter-begrepet i seg selv skaper problemet. Britene ønsker å kalle det noe annet og mindre forpliktende. Trolig vil også teksten bli noe barbert før det kan vedtas i sin endelige form, sier Schei.

Den lille ubebodde øya Maziwi utenfor kysten av Tanzania kan være drivhuseffektens første offer, ifølge en rapport fra FNs miljøvernbyrå UNEP.

Maziwi fungerte som hekkplass for en rekke sjeldne skilpaddearter. UNEP tror at stigningen i havnivået de siste 60 årene i kombinasjon med høyvann og kraftige stormer kan ha betydd slutten for den 28 hektar store øya.

Korallrevene som har beskyttet øya har ikke vokst i takt med havnivået og den sandrike jorden på øya er blitt skylt vekk.

Nye kart over den indonesiske delen av den Vest-Borneo viser at nesten all regnskog i området har forsvunnet. Kartene, som er framstilt av det internasjonale kartinstituttet i Toulouse i Frankrike, bygger på satellittbilder og observasjoner på stedet.

Av satellittbildene framgår det at Indonesia i løpet av de siste ti årene har mistet 5,4 millioner hektar regnskog, mens Malaysia har mistet 2,3 millioner og Filippinene 810.000 hektar. (MiljøAktuelt)

Kravliste til regjeringen

De norske frivillige organisasjonene legger gjennom Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling fram en tipunkts kravliste til den norske regjeringen før miljøkonferansen i Brasil i 1992.

GUNNAR BOLSTAD

Her er de ti punktene som organisasjonene trolig kommer til å fremme som et vedlegg til den nasjonale rapporten Norge skal ha med seg til Brasil. Kravene er ennå ikke endelig formulert og det kan oppstå endringer.

1. Norge må vedta miljøcharteret før 1992. Kvinners spesielle rolle i å fremme bærekraftig utvikling må understrekes. Deres muligheter når det gjelder økonomi og utdanning, særlig i utviklingsland, må forbedres.

2. Norge må gå foran i arbeidet for bevaring av biologisk mangfold ved å vedta et omfattende barskogvern og tiltak for regnskogsbevaring. Det må bare være import av tropisk tømmer som er tatt ut på en økologisk forsvarlig måte.

3. Det må skje en økt innsats for å klarlegge sammenhengen mellom forurensing og helse. Krefter må settes inn for å hindre utbredelsen av helseskader knyttet til blant annet giftutslipp.

4. Omlegging av landbruket r å minimalisere erosjon og utslipp av næringssalter og framskynding av overgangen til mer økologisk drift.

5. Planer for å redusere føl-

gende utslipp må være klare innen 1992. Utslippene må reduseres til under naturens tålegrense:

- 90 prosent reduksjon av SO₂
- 75 prosent av NO_x
- Utfasing av KFK og halogener innen 1995
- 75 prosent reduksjon av CO₂. Innen år 2000 må CO₂-utslippene reduseres med 20 prosent i forhold til 1988-nivå.

– Energibruken må reduseres med 50 prosent i løpet av 30 år og det må skje en full overgang til fossilfri energi. Bruk av økonomiske virkemidler må være et av virkemidlene for å oppnå dette.

6. Innen 1992 må Norge lage en plan for å redusere forsvarsutgiftene med ti prosent pr. år for en sjuårsperiode og slik at midlene overføres til miljø- og utviklingstiltak. Norge må også arbeide for en omlegging fra militær til sivil produksjon i eksportindustrien.

7. Lesting og boring etter olje i polarområder må stanses innen 1992.

8. GATT og andre handelsavtaler må vektlegge miljøhensyn og handelsrettigheter for u-land.

9. Teknologioverføringer, prosjekter med kredittstøtte og investeringsstøtte, og bistand

til u-land må tilfredsstillende miljøstandards som ikke ligger under standarden i Norge.

10. Norge må alene og sammen med andre land bidra til gjeldslettelser for u-land som sikrer at de gis mulighet for miljøvern og økonomisk utvikling. Norge må også ta et krafttak for å bidra til å redusere miljøproblemer som avskoging, forurensning og dessuten bidra til å redde biologisk mangfold i utviklingsland. Midler til dette må komme i tillegg til de ordinære bistandsbudsjettene.

Mitsubishi Motors Co

MMC Norge AS
Postboks 55 Årvoll - 0615 Oslo 5
Kontor: Trondheimsveien 275, Trondheim
Telefon: 77080 mmc n. Telefax: (02) 64 96 99

Fred.Olsen & Co.

A/s Norsk Viftefabrikk

RENOR A/S

Postadresse: Postboks 47 - 1930 Aurskog
Besøksadresse: Holtet II - 1930 Aurskog
Telefon: (06) 86 21 00
Telefax: (06) 86 30 89
Beredskapstelefon: (030) 30 020

Et spesialfirma for spesialavfall — ledende innen bransjen tilbyr totaltjenester innenfor all håndtering av kjemisk avfall.

SPESIALAVFALL

- MOTTAKSPASS • INNSAMLER • BEHANDLER • SPILLOLJE
- MILJØCONTAINERE • TRANSPORT • KONSULENTHJELP
- OLJE- og BENSINUTSKILLERE

ANDRE TJENESTER

- AVFALLSCONTAINERE • HØYTRYKKSPYLING • TRANSPORT
- SANERING VED KJEMIKALIEUHELL

TENKER DU SPESIALAVFALL — SÅ TENK RENOR

RENOR FOR RENERE MILJØ

GJENSIDIGE
Forsikring

Den miljøsnille posen

MINDRE
UTSLIPP
50-90% mindre CO₂

HALV-
PARTEN
av ressursene

BRYTES
NED
på halve tiden

S-GRUPPEN A.S

Bergen: R. H. Sandvik A.S. Sandvik Produksjon A.S. Oslo: Halvorsen & Larsen A.S. Fredrikstad: Jan Andersen Papir Engros A.S. Stavanger: A.S. Papirlager. Tromsø: Brødrene Thyholdt Engros A.S.

NOTODDEN KOMMUNE	 LESJA KOMMUNE Lesja – på topp mellom øst og vest	NARVIK KOMMUNE Postboks 65 og 71 8501 NARVIK	NSB Persontrafikkdivisjonen Mo i Rana
Lund kommune	 EIGERSUND KOMMUNE	 SKEDSMO KOMMUNE	 SAUHERAD KOMMUNE
 Fredrikstad kommune - en servicebedrift -	 Asplan Østlandet a.s. Leif Tronstads Plass 6 Postboks 25 1301 SANDVIKA Telefon 02 54 33 50 Telefax 02 51 80 28	VOSS KOMMUNE	 LILLESAND KOMMUNE 4781 LILLESAND
GJERDRUM KOMMUNE - nærmere enn du tror	VAKSDAL KOMMUNE	 LINDÅS KOMMUNE	 FJELL KOMMUNE 5353 STRAUME
 GJØVIK KOMMUNE			

Kommunene krever større fart, både hos regjeringen og på jernbanenettet!

Utbygging av høyhastighetsnettet vil gi bedre miljø, mer sysselsetting og et distrikts-Norge som igjen blir konkurransedyktig. Vi støtter også en videreføring av Nordlandsbanen.

Ny søknad om oljeutslipp neste år

Oljeselskapene kommer ikke til anke avslaget på søknaden om å slippe ut 60 tonn olje i iskanten i Barentshavet. Det betyr ikke at de gir opp planene om et eksperimentelt oljesøl. Derimot er det meget sannsynlig at de sender en ny søknad om utslipp neste vår.

RAGNHILD SVED

- Vi anker ikke avslaget fra SFT fordi vi uansett ikke reker å utføre forsøket i år. Men vi regner med å komme sterkere tilbake neste år, sier Birger Nordberg i Operasjonskomité Nord, som sammen med Norsk Forening For Operatørselskap (NOFO) står bak forsøket.

Det planlagte forsøket er et ledd i oljeselskapenes arbeid med å utvikle oljevernustyr for islagte farvann, slik at Barentshavet Nord kan åpnes for

oljeboring. Avslaget på utslippssøknaden betyr ett års utsettelse med dette arbeidet, sier Nordberg.

- Vi vil fortsatt argumentere for nødvendigheten av å gjennomføre forsøket. Det største problemet er at vi ikke har hatt en skikkelig dialog med SFT. Behovet for å gjøre forsøket vil være der til det er utført, og det skjønner SFT også, sier han.

- Positivt svar

Nordberg sier det er svært sannsynlig at NOFO/OKN sender en ny søknad neste år. Han

tror på et positivt svar da, siden SFT i avslaget sa seg villig vil å vurdere en ny søknad om et utslipp på 10 tonn olje. SFT sa riktignok nei til utprøving av bekjempelsesmetoder som brenning, bruk av kjemikalier og gjødsling.

Naturvernforbundet og Greenpeace har protestert kraftig mot oljesøl-planene, mens Bellona og Natur og Ungdom sa ja under visse forutsetninger. Med unntak av Havforskningsinstituttet hadde høringsinstansene forøvrig ingen innvendinger mot forsøket.

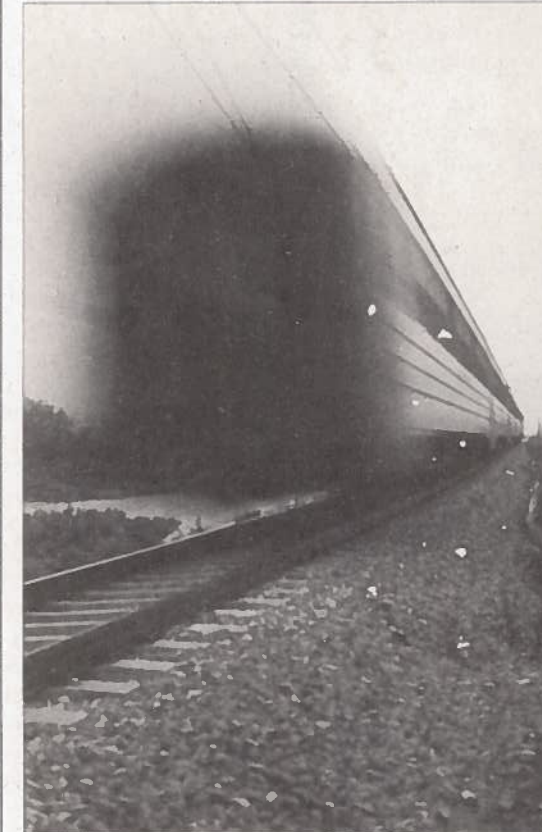
 MØRELINJEN a.s.

TROMS KRAFTFORSYNING
ENGVEGEN 34 - POSTBOKS 778 - 9001 TROMSØ
TELEGRADRESSE: KRAFTFORSYNING - TLF. 0653 36 011

En strøm av tjenester

 Gillette
The Best a Man Can Get

Takk for støtten!

Din sikkerhet
- vårt ansvar

Vi er en av verdens ledende leverandører av

styringssystemer for jernbanedrift med datterselskaper i 8 land og leveranser til alle verdensdele.

ABB
ASEA BROWN BOVERI

EBA SIGNAL

Ph. 86, 1361 Billingsstadsletta

SØKER NYE MEDARBEIDERE:

Organisasjonssjef

Til å lede organisasjonsavdelingen søker vi organisasjonssjef i hel stilling.

Som landets største og eneste demokratiske miljøorganisasjon med lokal- og fylkeslag, ønsker vi nå å satse enda sterkere på lokalorganisasjonen. Vi ønsker oss større aktivitet lokalt – og lokallag i de fleste av landets 450 kommuner i løpet av en tre-års-periode. Ansvar for å gjennomføre denne satsingen ligger i organisasjonsavdelingen.

Organisasjonsavdelingen har videre ansvaret for å pleie forbundets demokratiske styringssystemer (landsmøtet, landsstyret og sentralstyret), det nordiske samarbeidet og forbundets arbeid med MiljøHeimeVernet. Barnas miljøvernklubb, Blekkulfs Miljødetektiver, er også knyttet til denne avdelingen.

Organisasjonssjefen er avdelingsleder for organisasjonsavdelingen, har personalansvar og inngår i ledergruppen under generalsekretæren.

Prosjektleder Blekkulf

Til å lede Blekkulf-prosjektet søker vi prosjektleder i hel stilling.

Blekkulfs Miljødetektiver er Naturvernforbundets barneorganisasjon – og «hjerterbarn». Klubben ble startet for ett år siden, og har i dag over 8.000 medlemmer. Prosjektet vil i år ha en omsetning på over 2 millioner, og omfatter – i tillegg til klubben – også bøker, TV-, film- og musikkproduksjon. Prosjektet inngår som en del av organisasjonsavdelingen, men skal i stor grad fungere selvstendig.

Vi søker en resultatbevisst person som har evnen til å motivere og samarbeide. Erfaring fra administrasjon og ledelse i yrkes- og organisasjonsliv – samt forhandlinger – er også ønskelig.

Lønna følger Statens lønnsregulativ – lønnstrinn etter avtale.

Spørsmål om stillingene kan rettes til generalsekretær Dag Hareide eller kontorsjef Sissel Bugge, tlf. 02/71 55 20.

Skriftlig søknad sendes Norges Naturvernforbund, Boks 2113 Grünerløkka, 0505 Oslo 5, innen 1. mars.

Vi er landets største natur- og miljøorganisasjon, med over 45.000 medlemmer. Vi har fylkes- og lokallag over hele landet, og et sekretariat i Oslo på 25 personer.

Verre i Kattegat

Miljøsituasjonen i Kattegat blir stadig forverret. I den sørlige delen av dette havområdet var oksygenmangelen i 1990 større enn katastrofeåret 1988. Tendensen er at periodene med oksygenmangel blir lengre og omfatter stadig større områder, skriver Dagens Nyheter.

Ifølge professor Rutger Rosenberg, havforsker ved Kristinebergs marinastasjon, har den alvorlige utviklingen i Kattegat gått svært fort. Algeblomstring, fiskedød og oksygenmangel har gått igjen gjennom hele 80-tallet.

–For ti år siden kunne vi ikke forestille oss denne utviklingen, sier Rosenberg.

Verst i 1988

Problemene i Kattegat ble først anskueliggjort i 1980 da et område i Laholmsbukten ble helt oksygenfritt. Siden den gang har kraftige algeoppblomstringer oppstått hver høst. Dette fører til at bunnvannet mister oksygen og at fisken flykter eller dør.

Den verste episoden inntraff i 1988 da den giftige algeoppblomstringen drepte store mengder lakseyngel. Algeblomstringen førte siden til den verste oksygenmangelen noen sinne.

Årsaken til problemene er nitrogenutslipp fra jordbruk og skog, fra forbrenning og renseanlegg. Belastningen er i dag seks ganger større enn i 1980.

Fotografering av det øverste sedimentet på havbunnen viser at oksygeninnholdet blir mindre. Dette betyr at bunndyrenes evne til å overleve oksygenfrie perioder minker.

NOTISER

6.000 kvadratmeter skog øst for Stenungsund i Sverige er lagt under tak i et forsøk på å finne ut hva som skjer med skogen når den svovelnedfallet fra den sure nedbøren plutselig opphører.

Området øst for Stenungsund

er spesielt hardt rammet av sur nedbør. Årlig faller to og et halvt tonn svovel pr. kvadratkilometer. Svovelinneholdet i jorden er så høyt at svovel som nå kommer med regnet bare synker tvers igjennom ned til grunnvannet. Kvikksølv-mengdene er også svært store.

Drikkevann fra springen ble erklært helsefarlig i flere hundre franske byer og landsbyer etter de kraftige regnskylleene over

Frankrike de første ti dagene i januar.

Regnet skylte med seg store nitratmengder som stammer fra kunstgjødsel fra åkrene i Normandie og Bretagne. I områder der nitratmengdene steg til over 50 milligram pr. liter vann ble gravide og småbarn frarådet å drikke vannet, mens ble erklært helsefarlig for hele befolkningen i de områdene der nitratmengdene passerte 100 milligram pr. liter vann.